

Nr.736 din 13 iunie 2025

**Comisia cultură, educație, cercetare,
tineret, sport și mass-media
Dnei Nicolaescu-Onofrei Liliana**
Republica Moldova,
MD-2004, mun. Chișinău,
Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

Ref: modificare a mai multor articole ale Codului serviciilor media audiovizuale

Stimată Doamnă Președinte,

În numele Asociației Naționale a Companiilor din sectorul TIC (ATIC), al Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (AmCham Moldova) și al Asociației Businessului European (EBA Moldova) dorim să Vă exprimăm recunoștința pentru oportunitatea oferită de a participa în cadrul consultărilor publice referitoare la proiectul de modificare a Codului serviciilor media audiovizuale (CSMA).

Pe această cale, dorim să exprimăm o serie de îngrijorări și obiecții cu privire la unele propuneri discutate în cadrul consultărilor desfășurate la 9 iunie curent, precum și să transmitem recomandări punctuale în vederea alinierii proiectului la bunele practici europene și la obiectivul Republicii Moldova de integrare în Uniunea Europeană.

În cadrul consultărilor, a fost înaintată propunerea de a majora gradual, de la 50% până la 70%, cota serviciilor de televiziune în limba română în oferta distribuitorilor, conform art. 55 alin. (3) lit. a) din CSMA.

Asociațiile semnatare consideră această propunere inoportună și contraproductivă din mai multe motive obiective.

Conform Deciziei Consiliului Audiovizualului (CA) nr. 48 din 21.03.2025, cota serviciilor de televiziune în limba română în ofertele de servicii medii audiovizuale ale principalilor distribuitori de servicii media din țară constituie:

- Moldtelecom – 50,93%
- TV Box (Starnet) – 51,45%
- Orange Moldova – 52,80%
- Arax-Impex – 51,72%
- Moldcell – 52,26%

Dacă este să luăm ca bază oferta Orange Moldova, care are cea mai înaltă cotă de servicii de televiziune în limba română, aceasta include 178 de posturi TV, dintre care 95 sunt

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: <https://msign.gov.md>.

în limba română. Pentru a atinge pragul de 60%, ar fi necesară adăugarea a 30 (!) de canale în limba română, fără ca între timp să fie eliminate altele. Pentru a atinge pragul de 70%, ar fi necesară adăugarea a 100 (!!) de canale în limba română, fără ca între timp să fie eliminate altele.

Aceste praguri ar fi practic imposibil de atins din mai multe considerente:

1. **Piața TV din Republica Moldova este deja saturată** cu posturi în limba română, iar diferențele dintre grilele distribuitorilor sunt minime.
2. **Sursele principale de conținut în limba română sunt posturile din România**, însă multe dintre acestea nu dețin drepturi de transmisie în afara granițelor țării și nu au posibilitatea sau nu sunt dispuse să le extindă asupra Republicii Moldova.

Totodată, potrivit deciziei CA menționate mai sus, toate posturile disponibile aflate în jurisdicția Republicii Moldova sunt deja retransmise în ofertele distribuitorilor autohtoni:

- Moldtelecom – 100% (38 posturi)
 - TV Box (Starnet) – 100% (38 posturi)
 - Orange Moldova – 89,47% (34 posturi)
 - Arax-Impex – 97,36% (37 posturi)
 - Moldcell – 100% (38 posturi)
3. **Canalele de calitate noi ar implica costuri ridicate**, iar aceste cheltuieli nu au fost prevăzute în bugetele distribuitorilor pentru perioadele următoare.
 4. **Adăugarea de posturi cu popularitate scăzută** doar pentru a îndeplini cota poate duce la o ofertă suprasaturată, în care cantitatea nu este însoțită de calitate. Astfel, abonații ar putea percepe că plătesc pentru conținut irelevant.
 5. **Majorarea artificială a numărului de canale** implică investiții suplimentare pentru distribuitori, care se vor reflecta inevitabil în creșterea tarifelor pentru abonați, ceea ce ar putea genera nemulțumiri.
 6. **Odată atinsă cu dificultate cota majorată**, introducerea ulterioară a unui post de calitate fără pistă audio sau subtitrări în limba română va reduce automat procentul legal, limitând dezvoltarea grilei pe criterii de calitate.
 7. **Cota majorată este vulnerabilă** și în fața deciziilor autorităților privind suspendarea sau eliminarea unor posturi naționale.
 8. **Pe lângă costurile cu achiziția de conținut**, distribuitorii ar trebui să investească suplimentar și în infrastructura de rețea, necesară pentru transmiterea unui număr mai mare de canale.
 9. **Eliminarea canalelor care nu dispun de pistă audio sau subtitrări în limba română nu este o opțiune viabilă**, din următoarele motive:
 - Canalele din grilă fac obiectul unor contracte ferme, care nu pot fi reziliate anticipat fără consecințe legale și financiare;
 - O astfel de măsură ar putea afecta relațiile cu partenerii de conținut și ar deteriora reputația distribuitorului în industria media;
 - Aceste posturi au fost selectate în baza calității conținutului, iar eliminarea lor nu ar fi aliniată politicii editoriale a distribuitorilor;
 - Excluderea oricărui canal poate genera reacții negative din partea abonaților;
 - Degradarea calității conținutului TV va reduce atractivitatea serviciilor TV, accelerând migrarea telespectatorilor de la serviciile TV tradiționale la platformele de conținut video din internet.

Ținând cont de cele expuse mai sus, Vă îndemnăm insistent să nu dați curs propunerii în cauză.

A fost de asemenea avansată ideea în cadrul consultărilor menționate, referitor la obligativitatea includerii canalelor must carry în primele 10 poziții din grilă (față de 20 în prezent). Considerăm și această propunere inoportună, deoarece, chiar dacă în prezent există doar 8 canale must carry, numărul lor depășea 10 canale în trecut și ar putea în viitor din nou să depășească cifra de 10.

În general, observăm că proiectul de lege propus nu transpune integral și întocmai Directiva 2010/13/UE, modificată prin Directiva 2018/1808/UE, ceea ce poate fi considerată o neconformitate în procesul de screening al legislației naționale în vederea aderării Republicii Moldova la UE.

Mai jos, prezentăm principalele comentarii și propuneri la acest proiect.

1. La art. 1, se propune excluderea noțiunii de „**proprietar beneficiar**” și înlocuirea acesteia cu noțiunea de „**beneficiar efectiv**”, care va avea sensul stabilit în Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și, în tot textul legii, înlocuirea sintagmei „proprietar(i) beneficiar(i)” cu sintagma „beneficiar(i) efectiv(i)” la cazul respectiv. Aceasta ar asigura coerența raportării informației privind beneficiarul efectiv către diferite instituții ale statului.

2. La pct. 3 din proiect, art. 1 din lege:

- în definiția noțiunii de „comunicare audiovizuală”, este o greșeală. Noțiunea definită nu este „distribuția serviciilor media audiovizuale”, ci „comunicare audiovizuală”.

- definițiile noțiunilor de „comunicare comercială audiovizuală”, „comunicare comercială audiovizuală clandestină”, „program audiovizual”, „serviciu media audiovizual” și „serviciu de platformă de partajare a materialelor video” din proiectul de lege nu corespund întocmai definițiilor noțiunilor corespunzătoare prevăzute de Directiva 2010/13/UE, modificată prin Directiva 2018/1808/UE. Totodată, proiectul de lege nu cuprinde toate definițiile prevăzute de Directivele respective, care nu sunt prevăzute de CSMA.

- definiția noțiunii de „rețea de comunicații electronice” nu corespunde întocmai definiției prevăzute de Legea nr. 72/2025, care reflectă definiția prevăzută de Directiva (UE) 2018/1972.

3. La pct. 4 din proiect, art. 2 alin. (2) din lege, sintagma „aflate în jurisdicția Republicii Moldova” trebuie exclusă, deoarece Codul nu prevede așa noțiune ca „servicii media audiovizuale aflate în jurisdicția Republicii Moldova”.

4. La pct. 7 din proiect, la art. 7 alin. (2) și (3) din lege, sintagma „distribuitorii de servicii” trebuie exclusă. Spre deosebire de furnizorii de servicii media, distribuitorii de servicii nu dețin controlul editorial asupra conținutului serviciilor media audiovizuale și retransmit serviciile media audiovizuale simultan cu transmisia lor inițială de către furnizorul de servicii media, în mod integral și fără vreo modificare a conținutului. Prin urmare, distribuitorii de servicii nu pot asigura în cadrul serviciilor media audiovizuale retransmise respectarea dreptului la liberă exprimare și a dreptului de a primi informații.

5. La pct. 10 din proiect, la art. 11 alin. (1) din lege, nu este stabilit cum se corelează art. 11 cu art. 17/1, în sensul exonerării de răspundere a distribuitorilor conform art. 11 pentru retransmisia unui post până la comunicarea deciziei Consiliului Audiovizualului privind restricționarea retransmisiei acestuia pe teritoriul RM conform art. 17/1.

În acest sens, art. 84 ar trebui să prevadă răspunderea distribuitorilor pentru încălcarea art. 17/1, dar nu a art. 11.

Spre deosebire de furnizorii de servicii media, distribuitorii de servicii nu dețin controlul editorial asupra conținutului serviciilor media audiovizuale retransmise și le retransmit în regim real, simultan cu transmisiunea inițială (de către furnizorul de servicii media).

Distribuitorii nu au capacitatea de a aprecia dacă anumit conținut întrunește criteriile prevăzute pentru a fi interzis (de exemplu, dacă constituie dezinformare sau pune în pericol securitatea națională). În al doilea rând, din motivele expuse mai sus, distribuitorii nu au posibilitatea de a evalua legalitatea conținutului înainte de retransmisia postului, iar monitorizarea fizică a zeci de posturi, evaluarea legalității lor și suspendarea instantanee a retransmisiei, în timp real (concomitent cu retransmisia), este o sarcină vădit disproporționată pentru distribuitori.

Observăm că art. 6 și 6a din Directiva 2010/13/UE, modificată prin Directiva 2018/1808/UE, permit statelor-membre să impună restricții privind conținutul doar pentru serviciile media audiovizuale prestate de furnizorii de servicii media aflați sub jurisdicția lor. Dacă serviciile media audiovizuale sunt prestate de furnizorii de servicii media care nu se află sub jurisdicția statului-membru, art. 3 și 4 din Directiva 2010/13/UE, modificată prin Directiva 2018/1808/UE, stabilesc o procedură prin care retransmisia serviciilor media audiovizuale poate fi restricționată. Prin altele, această procedură prevede că restricțiile pot fi impuse numai în următoarele condiții:

- dacă serviciul media audiovizual încălcă manifest, serios și grav interdicțiile stabilite sau aduce atingere ori prezintă un risc serios și grav de a aduce atingere sănătății publice sau securității publice, inclusiv protecției securității și apărării naționale.
- în cursul ultimelor 12 luni, comportamentul menționat a mai avut loc cel puțin încă o dată.
- statul în care este retransmis serviciul a notificat în scris furnizorului de servicii media și statul care are jurisdicție asupra acestuia presupusa încălcare și măsurile proporționale pe care intenționează să le ia în cazul în care orice astfel de încălcare se repetă.

În cazuri urgente, se poate deroga de la primele două condiții. O procedură similară este prevăzută la art. 17/1.

Astfel, acest mecanism presupune că monitorizarea conținutului serviciilor media audiovizuale retransmise și aprecierea dacă anumit conținut încălcă interdicțiile legale este sarcina autorității de supraveghere și că este nevoie de o decizie a autorității privind constatarea încălcării și dispunerea suspendării retransmisiei serviciului specific.

Totodată, proiectul de lege ar trebui să facă distincție între serviciile media prestate de furnizori care se află sub jurisdicția Republicii Moldova și cele prestate de furnizori care nu se află sub jurisdicția Republicii Moldova. În primul caz, principiul proporționalității presupune că autoritatea de supraveghere ar putea cere sistarea retransmisiei de către distribuitori numai dacă furnizorul aflat sub jurisdicția RM nu execută în termen somația autorității privind remedierea încălcării.

6. La pct. 14 din proiect, la art. 17 alin. (3) lit. c) din lege, nu este stabilit care autoritate este abilitată să califice anumit conținut drept dezinformare. În rest, se constată o problemă similară cu cea descrisă pentru art. 11 mai sus. În acest sens, art. 84 ar trebui să prevadă răspunderea distribuitorilor pentru încălcarea art. 17/1, dar nu a art. 17.

7. La pct. 15 din proiect, procedura restricționării retransmisiei prevăzută la art. 17/1 trebuie să se aplice nu doar încălcării art. 17 alin. (3), dar și a art. 11 alin. (2), art. 15 alin. (6), art. 55 alin. (3) lit. c), art. 63 alin.(7) și ale art. 66 alin. (7), pentru motivele expuse în comentariul la art. 11 mai sus.

8. La art. 28 alin. (8) din lege, se propune înlocuirea sintagmei „din domeniul serviciilor media audiovizuale” cu sintagma „care deține licență de emisie sau ale unei persoane juridice care controlează deținătorul unei astfel de licențe”. În primul rând, din titlu acestui articol rezultă că acesta se aplică doar controlului proprietății furnizorilor de servicii media, dar nu a oricărei persoane juridice din domeniul serviciilor media audiovizuale, de exemplu, a distribuitorilor de servicii. În al doilea rând, această normă împiedică potențiala consolidare a pieței distribuitorilor de servicii, care are loc prin fuziunea sau achiziționarea furnizorilor de comunicații electronice și este o practică obișnuită în lume.

9. La art. 54 alin. (4) din lege, se propune introducerea sintagmei „și fără notificarea” după sintagma „fără acordul”. Codul nu stabilește clar dacă modificarea ofertei de către distribuitor în proporție de până la 10% se notifică Consiliului Audiovizualului, în condițiile în care art. 84 alin. (4) lit. c) prevede amendă pentru „nerespectarea ofertei de servicii media audiovizuale retransmise, aprobată de Consiliul Audiovizualului”. Conform practicii anterioare a Consiliului Audiovizualului, asemenea modificare, fără notificarea Consiliului, era considerată o abatere pasibilă de răspundere.

10. La pct. 49 din proiect, la art. 84 alin. (4), se propune:

- excluderea literei g), deoarece CSMA nu prevede obligația publicării rapoartelor de activitate ale distribuitorilor de servicii.
- La lit. h), se propune înlocuirea sintagmei „deciziilor Consiliului Audiovizualului” cu sintagma „prevederilor prezentului cod”, deoarece Consiliul Audiovizualului nu este abilitat prin lege să instituie norme privind protecția minorilor pentru distribuitori.

11. La pct. 49 din proiect, la art. 84 alin. (9), se propune excluderea sintagmei „și distribuitorii de servicii media”, precum și introducerea, după prima frază, a unei fraze noi cu următorul cuprins: „Se sancționează cu amendă de la 50 000 de lei la 100 000 de lei distribuitorii de servicii media care au încălcat prevederile art.17/1.”. Așa cum am remarcat în comentariile la art. 11 și 17 mai sus, monitorizarea conținutului serviciilor media audiovizuale retransmise și aprecierea dacă anumit conținut încălcă interdicțiile legale este sarcina autorității de supraveghere și că este nevoie de o decizie a autorității privind constatarea încălcării și dispunerea suspendării retransmisiei serviciului specific.

Spre deosebire de furnizorii de servicii media, distribuitorii de servicii nu dețin controlul editorial asupra conținutului serviciilor media audiovizuale retransmise și le retransmit în regim real, simultan cu transmisiunea inițială (de către furnizorul de servicii media). Astfel, distribuitorii nu au capacitatea de a aprecia dacă anumit conținut întrunește criteriile prevăzute pentru a fi interzis (de exemplu, dacă constituie dezinformare sau pune în pericol securitatea națională). În al doilea rând, din motivele expuse mai sus, distribuitorii nu au posibilitatea de a evalua legalitatea conținutului înainte de retransmisia postului, iar monitorizarea fizică a zeci de posturi, evaluarea legalității lor și suspendarea instantanee a retransmisiei, în timp real (concomitent cu retransmisia), este o sarcina vădit disproporționată pentru distribuitori.

Prin urmare, distribuitorii nu ar trebui să poarte răspundere conform art. 11 sau 17 pentru retransmisia unui post până la comunicarea deciziei Consiliului Audiovizualului privind restricționarea retransmisiei acestuia pe teritoriul RM conform art. 17/1.

Totodată, la ultima frază, se propune introducerea, după sintagma „prevederilor respective”, a sintagmei „în decurs de 12 luni de la ultima sancțiune pentru asemenea încălcare”, deoarece, conform alin. (2), sancțiunile se stabilesc în funcție de frecvența încălcărilor în ultimele 12 luni.

12. La pct. 49 din proiect, la art. 84 alin. (10), se propune înlocuirea sintagmei „cel puțin” cu sintagma „cel mult”, deoarece altfel nu este stabilit un plafon pentru care poate fi suspendată licența sau autorizația de către Consiliu.

De asemenea, se propune înlocuirea sintagmei „prevederilor art.11 alin.(2) și/sau ale art.17, conform alin.(8)” cu sintagma „prevederilor art.11 alin.(2) și/sau ale art.17, respectiv a prevederilor art. 17/1, conform alin.(9)”, precum și înlocuirea sintagmei „care sunt de natură să dăuneze interesului public” cu sintagma „, , respectiv prevederile art. 17/1”. A se vedea motivele indicate pentru modificarea art. 84 alin. (9).

13. La pct. 49 din proiect, la art. 84 alin. (11), se propune introducerea, după sintagma „prevederilor art.11 alin.(2) și/sau ale art.17”, a sintagmei „, , respectiv a prevederilor art. 17/1”. A se vedea motivele indicate pentru modificarea art. 84 alin. (9).

14. La pct. 49 din proiect, la art. 84 alin. (17), se propune introducerea, după sintagma „prevederilor art.11 alin.(2) și/sau ale art.17”, a sintagmei „, , precum și a prevederilor art. 17/1”.

15. La pct. 49 din proiect, la art. 84 alin. (18), se propune excluderea întregului alineat.

Semnalăm următoarele probleme care ar putea fi create de asemenea normă:

- Dacă a fost retransmis un anumit post care nu corespunde cerințelor legale, atunci retransmisia acestui post poate fi reluată numai după ce conținutul acestuia a fost adus în conformitate, indiferent de timpul scurs de la ultima sancțiune. Așa cum am indicat mai sus, pentru restricționarea retransmisiei unui post neconform ar trebui să fie necesară decizia Consiliului Audiovizualului privind constatarea neconformității și suspendarea retransmisiei postului, cu indicarea perioadei pentru care se suspendă retransmisia, conform procedurii indicate la art. 17/1. Prin urmare, retransmisia postului se suspendă numai pentru perioada indicată de Consiliu. În cazul în care se comite repetat această încălcare în cursul acestei perioade și au trecut mai puțin de 12 luni de la ultima sancțiune, se aplică o nouă sancțiune ș.a.m.d. până la suspendarea și retragerea autorizației.
- Dacă unii distribuitori au fost sancționați pentru retransmisia unor posturi care nu corespund cerințelor art. 11 sau 17, iar alți distribuitori nu au fost sancționați pentru retransmisia acelorași posturi, cum s-a mai întâmplat în trecut, și pot continua această retransmisie, va fi denaturată concurența între distribuitori.
- Dacă, în decurs de 12 luni de la data ultimei sancțiuni pentru retransmisia unui post, distribuitorul comite alte încălcări prevăzute la prezentul alineat, dar în privința altor posturi, interdicția referitoare la primul post va rămâne în vigoare încă pentru 12 luni ș.a.m.d. Astfel, sancțiunile, inclusiv cele cu vechime mai mare de 12 luni, se vor acumula, ceea ce contravine principiului stabilit la alin. (2), potrivit căruia sancțiunile se stabilesc în funcție de frecvența încălcărilor în ultimele 12 luni. Totodată, vor fi penalizate în mod nejustificat posturile, care și-au adus în conformitate conținutul, dar

care vor rămâne în continuare lipsite de audiență pentru încălcări comise de alte posturi din oferta distribuitorului. În același timp, va fi limitat în mod nejustificat dreptul la exprimare realizat prin intermediul acestor posturi și dreptul publicului de a primi informații.

16. La art. II pct. 2 alin. (1) și (2) din proiect, prevederile art. 17/1 ar trebui să se aplice odată cu intrarea în vigoare a restul prevederilor acestui proiect, în special art. 11 alin. (2) și art. 17 alin. (3), deoarece art. 17/1 prevede procedura restricționării retransmisiei unui post pentru încălcările stabilite la articolele respective. Nu este corect din punct de vedere juridic să fie stabilită o interdicție privind conținutul posturilor, așa cum prevăd art. 11 alin. (2) și art. 17 alin. (3), iar intrarea în vigoare a procedurii de suspendare a retransmisiei posturilor care difuzează asemenea conținut să fie amânată pentru 6 luni, creând un vid juridic.

Importanța intrării în vigoare cât mai curând posibil a prevederilor art. 17/1 este cu atât mai mare cu cât Codul conține și alte asemenea interdicții, precum cele stabilite la art. 15 alin. (6), art. 55 alin. (3) lit. c), art. 63 alin. (7) și ale art. 66 alin. (7), pentru care lipsește procedura de suspendare a retransmisiei posturilor.

În prezent, distribuitorii sunt forțați, fiecare individual, să determine dacă posturile retransmise încalcă prevederile în cauză și să decidă suspendarea lor, ceea ce conduce la o incertitudine juridică, decizii subiective și arbitrare, fără o motivare corespunzătoare, fără posibilitatea de a contesta asemenea decizii, trezind în permanență nemulțumiri și plângeri din partea unui număr mare de telespectatori. De asemenea, se atestă situații când unele posturi sunt suspendate de unii distribuitori și sunt retransmise în continuare de alți distribuitori, denaturând concurența între distribuitori, precum și între furnizorii de servicii media. Totodată, poate fi limitat în mod nejustificat dreptul la exprimare și dreptul de a primi informații prin intermediul unor posturi care, de fapt, nu admit încălcări.

Odată cu intrarea în vigoare a prezentei legi, ar trebui exclus art. 17 alin. (4), deoarece prevederile acestuia se suprapun cu prevederile art. 11 alin. (2) și art. 17 alin. (3).

Solicităm respectuos ca propunerile formulate să fie examinate cu maximă atenție și să contribuie la consolidarea unui cadru normativ clar, aplicabil și sustenabil.

Vă asigurăm de întreaga noastră deschidere pentru dialog și colaborare în procesul legislativ.

Cu deosebită considerație,

Ana CHIRIȚA
Director Executiv în exercițiu
Asociația Națională
Companiilor din Domeniul TIC

Mila MALAIRĂU
Director Executiv
AmCham Moldova

Mariana RUFA
Director Executiv
Asociația Businessului
European